

sat af Landbostandens Repræsentanter, at ikke indser jeg, at Landbruget som saadant i Virkeligheden vil have nogen Nytte, nogen sand Nytte af en Toldlov, som ned sætter Beskyttelsen saa meget, at Industrien enten gaar tilbage eller i alt Fald bliver staaende paa sit nuværende Standpunkt, hvilket jo vil sige det samme som, at den gaar tilbage. Jeg tror ikke, at Landbruget i saa Henseende i Virkeligheden vil have nogen Glæde. Landboerne kunne faa megen Lættelse paa deres Maskintold, paa deres Hustømmer og deres Klæder, det er jo muligt, endskønt, som sagt, jeg tror, man lever noget i Illusioner om, hvor megen Betydning, Toldnedsættelser paa disse Punkter ville have. Men der er en anden Ting, man her maa lægge Mærke til. Det er ganske sikkert, at i et Land som Danmark er Landbruget i meget høj Grad henvist til at udføre sine Produkter, men dog ser jeg ikke rettere, end at det er et Held for et Landbrug, at det har en nogenlunde stor Hjemmefolkning, som er nogenlunde velstillet til at kunne konsumere den største Del af de producerede Landbrugsprodukter. Var det lykkedes os i de nærmeste Aar efter 1863 at faa en Toldreform, som havde nedsat Beskyttelsen betydeligt, hvad der den Gang havde kunnet være gennemført, hvis man fra Folketingets Side ikke havde forlangt saa store finansielle Indrømmelser paa Toldloven, som man gjorde, saa havde Følgen nødvendigvis været, at vi ikke havde haft levende 2 1/4 Mill. Mennesker her i Landet, at vi ikke havde haft den store Udvikling af Industrien, som vi have haft. Dels havde Menneskeformerelsen ligefrem ikke taget til i den Grad, som den er, og dels vilde den, for saa vidt den til Dels virkelig var kommen til Stede, have nødvendiggjort en stærk Udvandring. Det er den meget betydelige Beskyttelse, vi have haft, som har bevirket, at Industrien er tagen til i den Grad, som den er, og derigennem har givet et meget stort og meget forøget Marked for Landbrugets Produkter. Dette er et Syn paa Sagen, som jo har været fremført mange Gange, men, som det forekommer mig, ogsaa denne Gang under disse Forhandlinger skal frem. Jeg er overbevist om, at det er fuldstændig korrekt og rigtigt.

Jeg forlader saa Beskyttelsesspørgsmaalet og gaar videre, kun tilføgende, altsaa hvad Beskyttelsen angaar, at det er et billigt Forlangende, at Byerne i det væsentlige og store faa Lov at beholde den Beskyttelse, de nu have. Men dernæst mener jeg ganske vist, at de ogsaa have nogen

Grund til at fordre noget positivt. Det kunne de ikke faa gennem Toldloven, men det kunne de faa gennem den direkte Skattereform. Det er en ubillig Betragtning, som det ærede Medlem for Randers Amts 6te Valgkreds (Neergaard) for nogen Tid siden, da de direkte Skattelove vare til Behandling, fremførte, at Byerne ikke skulde have Lov til at beskatte Aktieselskaber, Filialer af store Forretninger og udflyttede Borgere, der drev borgerlig Næring i Byen. Og hvorfor? Ikke fordi man ikke anerkendte, at det i og for sig var rigtigt, men fordi man ikke endnu havde været i Stand til at blive enig ogsaa for Landets Vedkommende om mellemkommunale Beskatningsregler, derfor skulde den Misfornøjelse, der paa Grund af de nuværende Forhold var til Stede i Købstæderne og med Rette var til Stede, holdes vedlige for derigennem at øve et Tryk paa de forskellige Sider til at blive enig om interkommunale Skatteregler for hele Landet. Dette finder jeg ubilligt, i høj Grad ubilligt, og som Forholdene ere, bliver det, ikke saa meget for Københavns Vedkommende, men særlig for Købstædernes Vedkommende, værre og værre Aar for Aar, fordi der Aar for Aar gaar flere og flere store Forretninger over paa Aktieselskabers Hænder, og derigennem miste Byerne ikke saa ganske lidt af den skattepligtige Indtægt, og Følgen deraf er den ganske mærkelige Stigen, som rundt omkring i Byerne finder Sted, hvad Skatteprocenten angaar. Det er et billigt Forlangende fra Byernes Side, at man i saa Henseende kommer dem i Møde, og dette Forhold vil jo komme frem i Fællesudvalget, idet der fra Lands tingets Side er paa den direkte Skattereform stillet Forslag op herom, og ikke alene herom, men man gaar videre; men for saa vidt man gaar videre, bliver det en Sag for sig, det finder jeg, man kan opsætte til en anden Gang. Og hertil maa jeg gøre en lille personlig Bemærkning. Hvis man nu atter en Gang senere vil gaa over til den Formuebeskatning, som jeg har foreslaaet i det med Betænkningen over de direkte Skattelove fremlagte Bilag, saa vilde man opnaa, at Kommunerne fik Del i Formueskatten, og man vilde opnaa, at Tiender, Arvefasteafgifter og Jordskyld kom til at betale ikke nogen meget stor Del, men dog en Del til den Kommunes Udgifter, hvorfra vedkommende Indtægt kommer. Ja, man vilde endog opnaa, at Prioritetshaverne vilde komme til at tage Del i Kommunens Udgifter. Jeg tror med det høje Tings Tilladelse at turde sige, at